

СИЛАБУС

Східноєвропейський національний університет імені Лесі України

Медико-біологічний факультет

Кафедра Ботаніки і методики викладання природничих наук

Дисципліна: Методичні основи шкільного квітництва та садівництва

Викладач: Коцун Лариса Олександрівна, доцент кафедри ботаніки і методики викладання природничих наук,

Kocun.Larisa@eenu.edu.ua

Комунікація зі студентами: електронною поштою, на заняттях згідно розкладу, за графіком консультацій.

Розклад занять розміщено на сайті навчального відділу СНУ: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Розклад консультацій. Консультації проводяться згідно розкладу, що розміщений на дошці оголошень кафедри ботаніки і методики викладання природничих дисциплін: <https://eenu.edu.ua/uk/chairs/botaniki-i-metodiki-vikladannya-prirodnichih-nauk>.

Передумови вивчення курсу: попередньо студент повинен прослухати курси: «Вступ до фаху», «Інформаційні технології в галузі», «Філософія», «Основи права» і фахові дисципліни за освітнім ступенем «бакалавр».

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Метою курсу «Методичні основи шкільного квітництва та садівництва» є забезпечення студентів магістратури необхідним обсягом теоретичних знань, практичних умінь і навичок, які дозволять майбутнім вчителям біології, природознавства та здоров'я людини ефективно формувати вміння і навички працювати з живими об'єктами та проводити спостереження у природі з учнями основної школи на рівні сучасних вимог до навчально-виховного процесу у Новій українській школі, організовувати практичну діяльність школярів, здійснювати усестороннє виховання учнів засобами природи.

Основні завдання курсу спрямовані на формування у студентів теоретичних, практичних та методичних основ шкільного квітництва та садівництва в контексті вимог «Нової української школи», оволодіння сучасними інноваційними методами, формами і засобами навчання для реалізації компетентнісно орієнтованого навчання з біології.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Опис курсу містить навчальну програму курсу Методичні основи шкільного квітництва та садівництва /укладач Л.О.Коцун, яка розміщена на сайті факультету: <https://eenu.edu.ua/uk/structure/faculties-and-institutes/mediko-biologichniy-fakultet?query==Ботаніка-і-методика-викладання-природничих-наук%3А-програми>

Перелік тем лекцій з питаннями, які розглядаються

Тема 1. ВСТУП. ДЕКОРАТИВНІ РОСЛИНИ ДЛЯ ОЗЕЛЕНЕННЯ ПРИШКІЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ.

Значення декоративних рослин в озелененні пришкільної ділянки, їх видовий склад та біоекологічні особливості. Декоративні властивості рослин, їх класифікація. Особливості вирощування та догляд за декоративними рослинами на пришкільній ділянці.

Тема 2. ПЛОДОВО-ЯГІДНІ КУЛЬТУРИ В ОЗЕЛЕНЕННІ ПРИШКІЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ.

Значення плодово-ягідних рослин в озелененні пришкільної ділянки. Видовий склад плодових дерев і кущів, їх біоекологічні особливості, особливості вирощування та догляд за ними. Формовий плодовий сад, його переваги, особливості вирощування. Штучні форми плодових рослин.

Тема 3. ХВОРОБИ ТА ШКІДНИКИ ДЕКОРАТИВНИХ ТА ПЛОДОВИХ РОСЛИН ТА МЕТОДИ БОРОТЬБИ З НИМИ

Хвороби декоративних та плодових рослин: інфекційні та неінфекційні, їх збудники, симптоми та основні методи боротьби з ними. Шкідники декоративних та плодових рослин: шкідники листків, квіток, стовбура, коріння. Основні методи боротьби із шкідниками.

Тема 4. ПЛАНУВАННЯ ПРИШКІЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ ТА ПРИНЦИПИ ПІДБОРУ РОСЛИН

Основні вимоги до озеленення пришкільної ділянки та створення плодового саду (педагогічні, гігієнічні, екологічні, естетичні). Принципи складання плану-схеми озеленення пришкільної території. Принципи підбору рослин для пришкільної ділянки та основні прийоми її озеленення.

Тема 5. ОЗЕЛЕНЕННЯ ПРИШКІЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРЕДМЕТНОЇ ТА КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ З БІОЛОГІЇ.

Значення рослин пришкільної ділянки у здійсненні компетентісно орієнтованого навчання з біології. Основні форми організації навчально-виховного процесу на пришкільній ділянці. Озеленення пришкільної ділянки як засіб реалізації предметної та ключових компетентностей в навчально-виховному процесі з біології.

Тема 6. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ ЗАСОБАМИ ОЗЕЛЕНЕННЯ ПРИШКІЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ

Організація та проведення уроків-екскурсій на пришкільній навчально-дослідній ділянці. Екологічна стежка, особливості її організації на пришкільній ділянці та методика використання у навчально-виховному процесі з біології.

Тема 7. МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ РОСЛИН ПРИШКІЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ В ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПРАКТИКУМІВ ТА МІНІ-ПРОЕКТІВ УЧНІВ

Значення пришкільної ділянки в проведенні дослідницьких практикумів та організації міні-проектів з біології: вибір тематики, методика організації роботи учнів, фіксації отриманих результатів.

Тема 8. ВИКОРИСТАННЯ ОЗЕЛЕНЕННЯ ПРИШКІЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ В ПОЗАУРОЧНІЙ ТА ПОЗАКЛАСНІЙ РОБОТІ З УЧНЯМИ

Значення озеленення пришкільної ділянки у проведенні позаурочної та позакласної роботи з учнями. Основні форми проведення позаурочної роботи з рослинами пришкільної ділянки. Позакласна робота з учнями на пришкільній ділянці: догляд за рослинами, організація та проведення спостережень, основи аранжування та створення композицій з квітів тощо.

Перелік тем лабораторних занять

Для студентів денної форми навчання галузі знань 01 Освіта / Педагогіка,

спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), освітньої програми (спеціалізації) Біологія, природознавство, здоров'я людини

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Планування пришкільної ділянки та підбір рослин для її озеленення.	2
2	Зелені насадження Волинського наукового ліцею-інтернату (Волинського обласного еколого-натуралістичного центру) як зразок озеленення пришкільної ділянки.	2
3	Методика використання озеленення пришкільної ділянки в реалізації екологічної освіти і екологічного виховання учнів.	2
4	Методика організації навчальних екскурсій на пришкільній ділянці.	2
5	Методика організації, проведення та фіксації результатів фенологічних спостережень за рослинами на пришкільній ділянці.	2
6	Методика організації навчальних дослідницьких практикумів з рослинами на пришкільній ділянці.	2
7	Методика організації навчальних міні-проектів з рослинами на пришкільній ділянці.	2
8	Методика використання озеленення пришкільної ділянки в позакласній роботі з учнями.	2
	Разом	16

Для студентів заочної форми навчання 01 Освіта / Педагогіка,
спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), освітньої програми
(спеціалізації) Біологія, природознавство, здоров'я людини

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Планування пришкільної ділянки та підбір рослин для її озеленення.	2
2	Зелені насадження Волинського наукового ліцею-інтернату (Волинського обласного еколого-натуралістичного центру) як зразок озеленення пришкільної ділянки.	2
	Разом	4

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Для студентів денної форми навчання галузі знань 01 Освіта / Педагогіка,
спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), освітньої
програми (спеціалізації) Біологія, природознавство, здоров'я людини
11 семестр – залік

Модуль 1. Поточний контроль (мах = 40 б.) Виконання практичних робіт і теоретична підготовка до занять		Модуль 2. Підсумковий контроль	Загал ьна кількі сть балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Модульні зрізи	100

Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	МЗ 1	МЗ 2	МЗ 3
4	4	4	4	4	4	4	4	20	20	20

**Для студентів заочної форми навчання 01 Освіта / Педагогіка,
спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), освітньої програми
(спеціалізації) Біологія, природознавство, здоров'я людини**

Модуль 1. Поточний контроль (max = 40 б.) Виконання практичних робіт і теоретична підготовка до занять		Модуль 2. Підсумковий контроль			Загал ьна кількі сть балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Модульні зрізи			100
Тема 1	Тема 2	МЗ 1	МЗ 2	МЗ 3	
20	20	20	20	20	

Шкала оцінювання

Поточний контроль проводиться у вигляді усного або письмового опитування. За теоретичну підготовку до певного практичного заняття студентами денної форми навчання максимальна оцінка 2 бали. Оцінка за кожну виконану практичну роботу включає 2 бали за виконання та оформлення роботи. З кожної із тем, які виносяться на практичні заняття, студент денної форми навчання може отримати максимально по 4 бали. За 1 змістовий модуль студент може отримати 4 бали, за 2 змістовий модуль студент може отримати 24 бали. За теоретичну підготовку до певного практичного заняття студентами заочної форми навчання максимальна оцінка - 10 балів. Оцінка за кожну виконану практичну роботу включає 10 балів за виконання та оформлення роботи. З кожної із тем, які виносяться на практичні заняття, студент заочної форми навчання може отримати максимально по 20 балів.

Проміжний контроль (модульна контрольна робота) проводиться письмово, або у формі комп'ютерного тестування. Модульний зріз передбачає розв'язання 20 тестових завдань, що складаються на основі лекційного курсу, практичних робіт і питань, які виносяться на самостійне опрацювання. Правильне розв'язання тестового завдання оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за один модульну контрольну роботу – 20 балів (загалом 60 балів за три модульні контрольні роботи).

Підсумковий контроль – залік, який проводиться в тестовій формі і за складання якого студент може отримати максимум 60 балів. Загальна оцінка підраховується як сума поточного й модульного контролю, або поточного і підсумкового контролю. Оцінка за освоєння курсу виставляється згідно шкали оцінювання.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Добре
75 - 81	
67 -74	Задовільно
60 - 66	
1 – 59	Незадовільно

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основні:

1. Задорожний К. М. Активні форми та методи навчання біології: навч.-метод, посіб. / уклад. К. М. Задорожний. – Х. : Основа, 2008. – 125 с.
2. Баюрко Н. В. Використання методів інтерактивного навчання на уроках біології / Н. В. Баюрко, С. П. Пірус // Актуальні питання географічних, біологічних та хімічних наук. Основні наукові проблеми та перспективи дослідження: збірник наукових праць / відп. ред. А. В. Гудзевич. – Вінниця, 2014. – Вип. 11 (16). – С. 84-86.
3. Біологія 6–9. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 2017. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalniprogrami-5-9-klas>
4. Богданова О. К. Інноваційні підходи до викладання біології : навч.-метод, посібник / О. К. Богданова. – Х. : Основа, 2003. – 128 с.
5. Бойко Т.О. Екологічні основи створення зелених насаджень на територіях загальноосвітніх закладів міста Херсона / Т.О. Бойко, О.І. Дементьєва // Таврійський науковий віс- ник. 2018. Вип. 100. Т. 1. С. 276–282.
6. Гололобова О. О. Основи декоративної дендрології та квітникарства / О. О.Гололобова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – 104с.
7. Грицай Н. Б. Методика проведення біологічних екскурсій у природу / Н. Б. Грицай. – Х. : Основа, 2011. – 110 с .
8. Грицай Н. Б. Методика навчання біології : навчальний посібник / Н. Б. Грицай. – Рівне : ТзОВ «Дока центр», 2016. – 272 с.
9. Кабелка І. В. Система самостійної роботи студентів по курсу "Методика викладання біології" / І. В. Кабелка // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія : Соціальнопедагогічна. – 2011. – Вип. 17(1). – С. 258-266. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppk_sp_201117\(1\)_33](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppk_sp_201117(1)_33)
10. Книга вчителя біології, природознавства, основ здоров'я: довід.-метод. вид./ Упоряд. О.В. Єресько, С.П. Яценко. – Вид. 2-ге, доповн. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 368 с.
11. Матвеев М. Д. Методика навчання біології : навч. посіб. / М. Д. Матвеев, В. А. Колодій, В. І. Соболев. – Кам'янець-Подільський : Медобори-2006, 2011. – 287 с.
12. Методика навчання біології : навч. посіб. / уклад. О. І. Турлай ; Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці : ЧНУ, 2009. - 100 с.
13. Методика навчання біології та природознавства : практикум для студ. вищ. пед. навч. закл. біол. спец. / Мороз І. В. [та ін.] ; [за ред. І. В. Мороза]. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – 143 с.

14. Панасенко Т. В. Характеристика деяких рекомендованих видів інтродукованих дерев для вирощування на пришкольних ділянках / Т. В. Панасенко / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://issuu.com/ecoleague/docs/text_7-8-2009
15. Перетятко В.В. Методика викладання біології: навчально-методичний посібник для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки «Біологія». – Запоріжжя: ЗНУ, 2015. – 98 с.
16. Рибалко Л. Навчання природничих предметів на засадах еколого-еволюційного підходу в загальноосвітніх навчальних закладах: теорія і практика: монографія / Л. Рибалко. – Полтава, 2014. – 400 с.
17. Совгіра С.В. Екологія : озеленення навчального середовища : посібник. / Совгіра С.В., Гончаренко Г.Є., Містрякова Л.М., Гензьора Т.М. . – К. : Наук. Світ, 2010. – 210 с.
18. Сучасні методики викладання біології в школі : [навч.-метод, посіб.] / уклад. К. М. Задорожний. – Х. : Основа, 2009. – 176 с.
19. Токарівська, Д. П. Лабораторні і практичні роботи з біології та природознавства. Інструкції з безпеки життєдіяльності : навч.-метод, посіб./ Д. П. Токарівська, Л. М. Фаль. – Х. : Основа, 2011. – 126с.
20. Шамрай С. М. Біологічні дослідження. Планування і проведення / С. М. Шамрай, К. М. Задорожний. – Х. : Основа, 2010. – 112 с.
21. Шевчук О. А. Методичні рекомендації для лабораторних занять з курсу "Методика досліджень на шкільних ділянках" : для студ. природ.-геогр. фак. спец. "Біологія і хімія"/ О. А. Шевчук; Вінницький держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. – Вінниця: «Ландо ЛТД», 2011. – 77 с.
22. Черняк В. Озеленення ділянки школи / В. Черняк, О. Бочелюк. – Тернопіль : Богдан, 2010. – 392 с

Додаткова

1. Байрак О.М. Наукові принципи оптимізації пришкольних насаджень / О.М. Байрак., В.М. Черняк // Бібліотека Всеукраїнської екологічної ліги. 2009. – № 7–8. С. 2–5.
2. Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0063588-01>
3. Нові педагогічні технології для вчителів біології / уклад. К. М. Задорожний. – Х. : Основа, 2009. - 144 112с.
4. Фруктова Я. С. Факультативні курси загальнобіологічного змісту в 10 –11 класах біологічного профілю / Я. С. Фруктова // Біологія і хімія в шк. – 2001. – № 4. – С. 45-48.
5. Цуруль О. А. Формування біологічних понять: Психолого-педагогічні засади та методичні особливості / О. А. Цуруль. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2004. – 247 с.